Valtioneuvoston selonteot sisäisestä turvallisuudesta 2021 ja 2025

Eduskunnan hallintovaliokunnan kokous
6.9.2024

Erityisasiantuntija Eeva Koivunen, hallinto- ja kehittämisosasto

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vuoden 2021 selonteon luvun 5 *Suomi maailman turvallisimpana maana* johdosta tehdyt toimet

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

5.1. Ennalta ehkäisemme turvallisuusongelmia laaja-alaisessa yhteistyössä

- Rikosten ennaltaehkäisyn tavoitteet ovat toteutuneet hyvin, joskin vaikutukset rikosten määrään syntyvät pidemmällä aikavälillä ja ovat monen tekijän summa.
- Poliisin ennalta estävään toimintaan on osoitettu lisärahoitusta. Lisäksi on panostettu erityisesti nuorisorikollisuuden ja katujengi-ilmiön torjuntaan yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa.
- Laajassa yhteistyössä on valmistelu onnettomuuksien ehkäisyn toimenpideohjelma. Toimeenpano on käynnistetty.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

5.2. Varmistamme että kaikki väestöryhmät voivat luottaa viranomaisiin

- Viranomaistoiminnan onnistuminen ja saavutettavuus lisää väestöryhmien viranomaisia kohtaan tuntemaa luottamusta
- Luottamus turvallisuusviranomaisiin on keskimääräisesti korkea, ja ne, jotka luottavat viranomaisiin, näkevät turvallisuustilanteensa myönteisemmin.
- Osa Suomessa asuvista ei kuitenkaan hädän hetkellä turvaudu viranomaisiin
- Sisäministeriössä on kehitetty työkalu väestön turvallisuuden ja luottamuksen seurantaan ja analysointiin

5.3. Hälytyspalvelumme toimivat ja apua on saatavilla nopeasti

- Sisäisen turvallisuuden viranomaisten hälytyspalvelut - apua saatavissa kokonaisuutena tarkastellen melko hyvin (toimintavalmiusaika).
- Hälytyspalveluiden saavutettavuudessa on kuitenkin alueellisia eroja.
- Poliisi on ottanut käyttöön enimmäistoimintavalmiusajat koko Suomessa
- Toimintaa HARVA-alueilla on lisätty
- Hätäpuheluihin vastausajat ovat pysyneet hyvällä tasolla
- Erilaisia hätäilmoituksen tekotapoja on kehitetty (viittomakieliset, kuurot)

5.4. Paljastamme ja selvitämme rikoksia tehokkaasti ja tuloksellisesti

- Rikostorjunnan toimintaprosesseja on kehitetty ja yhdenmukaistettu ja rikoslajineutraalien toimintatapojen rakentaminen rikostorjunnassa on alkanut poliisissa tehokkaasti.
- Rikosten esitutkintaprosessia on tehostettu poliisiyksiköiden rikosten esikäsittelytoimintaa yhdenmukaistamalla sekä ohjeistamalla juttujen tutkinnan priorisointia. Päivittäisrikostutkinnan resursointi (esikäsittelytoiminta mukaan lukien) on pyritty turvaamaan.
- Poliisin rikostorjunnan tila on panostuksista huolimatta heikentynyt viimeisten vuosien aikana. Rikosten selvitystaso on laskenut ja tutkinta-aika kasvanut. Näissä molemmissa esiintyy myös alueellisia eroja.

5.5. Tunnistamme ja torjumme kansallisen turvallisuuden uhkia

- Viranomaisten varautumisaste on hyvä, mutta ei välttämättä riittävä huomioiden epävakaa toimintaympäristö
- Lainsäädännön kehittäminen vastaamaan uudenlaisiin uhkiin; esim. rajavartiolain useat muutokset, valmiuslaki, CER-direktiivin kansallinen toimeenpano
- Yhteistyötä on tiivistetty mm. puolustushallinnon kanssa (kyberturvallisuus ja Nato-asioissa)
- Tiedustelutieto on ajan tasalla ja sen käytettävyyttä on kyetty muokkaamaan tilanteen edellyttämällä tavalla.
- Väestön omatoimisen varautumisen taso on noussut

5.6. Toimimme aktiivisesti ja ennakoivasti kansainvälisessä yhteistyössä

- Ministeriön kyky vaikuttaa asioiden valmisteluun on ollut viime vuosina hyvällä tasolla ja oikea-aikaista
- Suomalaisia asiantuntijoita on lähetetty aktiivisesti EU- ja KV-tehtäviin niin Kriisinhallintakeskuksen kuin pelastuspalvelumekanismin kautta, ml. johtotehtävät
- Suomen kyky antaa kv-apua on parantunut, mm. lainsäädäntöä on muutettu tukemaan avun antamista.
- Ukrainaa on tuettu aktiivisesti ja apua on lähetetty myös muille kriisialueille.

5.7. Laadukkaat palvelut edellyttävät riittäviä voimavaroja

- SM:n hallinnonalan osalta 10 % tasokorotus määrärahoihin vuoden 2020 tasoon nähden on toteutunut
- Hallitusohjelmassa on lisätty poliisin resursseja mm. poliisin htv-taso, lisäyksiä myös muille
- Rajavartiolaitoksen kalustoa on uusittu, mm. 2 ulkovartiolaivaa, maa- ja merirajan valvontajärjestelmä, valvontalentokoneet
- Myös muille toimijoille on tullut kalustolisäyksiä
- Viime kevään säästöpäätökset haastavat kuitenkin jatkossa monin tavoin hallinnonalan toimintaa

Uuden selonteon valmistelu

Selontekovalmistelun tilanne ja aikataulu

- Selonteon alustava projektisuunnitelma on hyväksytty sisäministerin johtoryhmässä toukokuun lopulla
- Kolme valmistelutyöryhmää, jotka ovat aloittaneet työskentelyn elokuussa
    1. Sisäministeriön valmisteluryhmä, pj. erityisasiantuntija Eeva Koivunen, SM HKO
    2. Virastojen valmisteluryhmä, pj. erityisasiantuntija Piia Vuori-Murto, SM HKO
    3. Ministeriöiden poikkihallinnollinen asiantuntijaryhmä, pj. erityisasiantuntija Piia Vuori-Murto, SM HKO
- Syksyn aikana tehdään virkavalmistelua ja paraikaa koostetaan sisäisen turvallisuuden tilannekuvaa
- Tavoitteena tammikuun loppuun mennessä on ensimmäinen selonteon luonnos
- Parlamentaarinen seurantaryhmä on tarkoitus ottaa mukaan työhön tulevana keväänä virkavalmistelun päätyttyä, samoin kuin muut sidosryhmäkuulemiset
- Kesä on varattu tekniselle viimeistelylle, ml. saavutettavuuskysymykset
- Valtioneuvoston hyväksymä selonteko on tarkoitus luovuttaa eduskunnalle syyskaudella 2025

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi